

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОВС У РОЗБУДОВІ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали V

Міжнародної науково-практичної конференції

Частина 2

(26 квітня 2013 р.)

Одеса
ОДУВС
2013

УДК 351.74
ББК 67.401.133
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової
Р68 держави : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., ч. 2,
26 вітня 2013 р. — Одеса : ОДУВС, 2013. — 168 с.

До збірника ввійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Роль та місце органів внутрішніх справ у розбудові демократичної правової держави» за такими напрямками: актуальні проблеми правового та соціально- економічного розвитку держави, актуальні проблеми адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС; актуальні проблеми досудового слідства та оперативно-розшукової діяльності; актуальні проблеми професійної підготовки працівників ОВС.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

*Макопа А., студентка ОДУВС
Науковий керівник: Дрішлюк В.І., к.ю.н., доцент*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КАРТЕЛЬНІ ЗМОВИ

В умовах ринкової економіки боротьба з порушеннями антимонопольно-конкурентного законодавства є одним з найважливіших напрямків діяльності держави. Нездоровий стан конкурентних відносин перешкоджає повноцінному розвитку економіки, спричиняє матеріальні збитки й порушує інтереси споживачів.

Конституція України в ст. 42 гарантує забезпечення державою захисту конкуренції в підприємницькій діяльності, а також забороняє зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісну конкуренцію [1].

Одним з найбільш небезпечних порушень конкурентного законодавства є антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, які також називають картельними змовами.

На сьогодні дуже гостро постало питання про вдосконалення засобів боротьби з картелями та встановлення нових, більш ефективних покарань для порушників. Основні дискусії ведуться навколо пропозиції встановити кримінальну відповідальність за узгоджені дії суб'єктів господарювання, як одного з найбільш небезпечних порушень конкурентного законодавства.

Згідно зі ст. 5 Закону, узгодженими діями є укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, а також будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання. Узгодженими діями є також створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання. [2]

Основні засоби протидії картельним змовами закріплені в Господарському кодексі України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законі України «Про захист економічної конкуренції», «Про Антимонопольний комітет України», Постанові Кабінету Міністрів України № 219 «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання», Розпорядженні Антимонопольного комітету України № 26-р «Про затвердження Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання» та інших нормативних актах.

Протидія створенню й функціонуванню картелів посідає важливе місце в багатьох правових системах світу й передбачає досить сувору відповідальність за вчинення антиконкурентних узгоджених дій. Найбільш дієвими механізмами боротьби з картельними змовами визнаються ті, що застосовуються до порушників за законодавством США та Європейського союзу.

Кримінальна відповідальність за картельні змови існувала в різний час і існує в досить багатьох країнах світу, зокрема в Канаді, Японії, США, Німеччині, Норвегії, Ірландії, Словаччині, Південній Кореї, Великобританії та Російській Федерації.

Якщо говорити про законодавство України, то на сьогодні за картельні змови не передбачена кримінальна відповідальність, хоча питання її впровадження є надзвичайно актуальним серед теоретиків і практиків права.

Треба зазначити, що серед науковців немає чіткої та загальноновизнаної позиції стосовно цієї проблеми. Правники, які виступають за визнання картельних змов кримінальними правопорушеннями, як аргумент на користь своєї думки зазначають, що картелі є дуже небезпечним порушенням конкурентного законодавства, які тягнуть за собою настання серйозних негативних наслідків, тому організатори та учасники картельних змов підлягають дуже суворому покаранню. Також зазначають, що система штрафних санкцій, яка закріплена на сьогодні законодавчо, є неефективною й не спроможна зупинити розповсюдження узгоджених дій суб'єктів господарювання. Нерідко буває так, що прибуток від картельних змов набагато перевищує збитки в разі їх розкриття, тому суб'єкти господарювання свідомо вчиняють узгоджені дії, незважаючи на можливе застосування до них штрафних санкцій. Саме тому постає необхідність запровадити додаткові форми відповідальності, які б допомагали припинити картельну змову ще на стадії її планування.

Ще одним фактором, який свідчить про важливість введення кримінальної відповідальності за картельні змови, є те, що виявлення й припинення найнебезпечніших проявів антиконкурентної поведінки вимагає застосування особливих методів розслідування, зокрема, використання оперативно-розшукових заходів і засобів, які можна застосовувати лише для пошуку й фіксації даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України [4].

З іншого боку розглядають питання противники встановлення кримінальної відповідальності за картельні змови. Так у разі закріплення кримінальної відповідальності за узгоджені дії суб'єктів господарювання, у чиновників з'являється додаткові засоби тиску на підприємства, тобто створиться неринковий механізм контролю економічних процесів за допомогою поліцейських методів.

Наступним важливим питанням є відповідальність власника підприємства чи групи підприємств на протиправі відповідальності, наприклад, посадової особи цього підприємства, зокрема директора, оскільки директор підприємства не завжди має змогу контролювати всі рішення. Подеколи до такої відповідальності повинен притягатися й власник, якщо він є посадовою особою на підприємстві. Адже цілком можливо, що змова відбувається на рівні саме власників, і, контролюючи своїх директорів, вони дають їм прямі накази виконувати певні дії. Якщо ж лише директор нестиме кримінальну відповідальність за такі дії, слід продумати механізм притягнення власника до кримінальної відповідальності як співучасника або продумати механізм повідомлення директором відповідного органу й уникнення відповідальності у разі співпраці [3].

На нашу думку, враховуючи високу суспільну небезпечність картельних змов і настання істотних негативних наслідків у разі їх укладення, запровадження кримінальної відповідальності та встановлення системи ефективних покарань є не тільки виправданим, але й необхідним способом боротьби з такими порушеннями конкурентного законодавства. Разом з тим, треба також враховувати «підводне каміння», яке матиме місце в разі встановлення кримінальної відповідальності. Так, наприклад, для кваліфікації діяння як злочину та застосування відповідних покарань, необхідною умовою є встановлення й доведення вини порушників, а також причинно-наслідкового зв'язку між конкретними діями суб'єктів і негативними наслідками, які виникли в результаті. Одразу ж постає необхідність вдосконалення методів розкриття й доказування фактів картельних змов для того, щоб уникнути застосування покарань до невинних осіб і навпаки, притягнути до відповідальності винних.

Таким чином, як підсумок зазначимо, що неконтрольовані домовленості суб'єктів господарювання, які спотворюють нормальні конкурентні відносини іноді можуть набувати загрозливого масштабу, створюючи небезпеку дестабілізації економічного ринку та спричинення значної шкоди як державі, так і споживачам. Саме тому надзвичайно актуальним є питання запровадження ефективних профілактичних засобів, які б стимулювали суб'єктів господарювання утримуватися від картельних змов, а також системи адекватних, але суворих покарань для порушників конкурентного законодавства. Як показує міжнародний досвід, встановлення кримінальної відповідальності за узгоджені дії суб'єктів господарювання є одним з найбільш дієвих методів боротьби з такими порушеннями конкурентних відносин.

Література:

1. Конституція України: Закон України № 254 к/96-ВР від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2210-III від 11.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
3. Мальський О. Механізми боротьби з картельними змовами // О.Мальський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/jurclub/article/2963.aspx>.
4. Загородня І.Я. Нечипоренко О.Ю. Правові засади боротьби з картельними змовами / І.Я. Загородня // Правове регулювання економіки. – 2009. – № 9. – С. 194 – 203.

Любчик В.Б. ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ЗАПОБІГАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВО- НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ.....	85
Макота А. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КАРТЕЛЬНІ ЗМОВИ.....	86
Марговицька О.В. ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРИЗНАЧЕННЯ АДВОКАТА ЗГІДНО ПОЛОЖЕНЬ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	87
Марценішін Д.М. ОСНОВНІ ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	89
Матросова Я.О. ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ЄС У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУК- ЦІЇ.....	90
Мегец Д.М. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕРПІЛОГО ВІД НАСИЛЬНИЦЬКИХ ПРАВОПО- РУШЕНЬ.....	92
Мінакова М.В. СУДОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	93
Московченко Д.О. СМЕРТНА КАРА “ЗА” І “ПРОТИ”.....	95
Московченко Д.О. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПОТРЕБА ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ.....	96
Мошак О.В. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕФЕРЕНДУМУ В УКРАЇНІ: ДО ПИТАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРИНЦИПАМ РАДИ ЄВРОПИ.....	98
Мошану Г. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ’І.....	99
Овакімян М. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ГРОМАДЯН В АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	100
Овакімян М. РЕФОРМУВАННЯ МЛЦЦІ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ПРАВОПОРЯДКУ В УКРАЇНІ.....	102
Онч О. ОБ’ЄКТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА В УКРАЇНІ.....	103
Осадча К.С. СУТНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	104
Панімаш Е.Г. СИСТЕМА ВІДОМЧОЇ ОСВІТИ, ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ.....	106
Панькевич О.О. ТИПОЛОГІЯ КОНФЛІКТІВ.....	107
Пахомов І СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІ- ТИКИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	108
Петросян Г.А. ОСОБЛИВОСТІ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	110
Примачук Я. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	111
Проданчук І.В. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА НОТАРІАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ.....	112
Рикін П.О. ГАБІТОЛОГІЯ: ОЗНАКИ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ У СУЧАСНІЙ КРИМІНАЛІСТИЦІ.....	113